

Til justis- og beredskapsminister Emilie Enger Mehl

Oslo, 01.12. 2021

Åpent brev om lengeværende, ureturnerbare asylsøkere

Norge er og vil være et land der solidaritet, menneskeverd og nestekjærlighet holdes høyt i hevd. Slike verdier settes særlig på prøve i krisetider, og overfor mennesker som opplever stor nød.

Dette ser vi når det gjelder lengeværende, ureturnerbare asylsøkere som oppholder seg i Norge. Biskopene i Den norske kirke har i mange år vært opptatt av at vi som samfunn må finne gode og trygge løsninger for disse menneskene, og vi øynet derfor håp da regjeringen i desember 2019 åpnet for å gi humanitært opphold til denne gruppen.

Når vi nå begynner å se det konkrete utfallet av det politiske vedtaket fra 2019, blir det dessverre tydelig at engangsløsningen hjelper langt færre enn det vi håpet på, gitt intensjonen om en mer human behandling. Av de få som er innvilget et positivt vedtak, er flere dessuten blitt kastet ut i ny midlertidighet og usikkerhet gjennom de betingelsene som vedtakene stiller.

Det er en lite bærekraftig løsning å gi lengeværende en midlertidig oppholdstillatelse for ett år av gangen, med krav om dokumentasjon av identitet gjennom framskaffelse av pass fra det landet som norske myndigheter mener asylsøkeren opprinnelig er borger av. Mange av dem anerkjennes ikke som borgere av det landet norske myndigheter mener plikter å gi dem slik dokumentasjon på identitet. Dermed blir et midlertidige opphold for ett år av gangen bare en ny permanent usikkerhet, med eneste forskjell at usikkerheten skal fornyes årlig. På grunn av lang saksbehandlingstid hos utlendingsmyndighetene, risikerer dessuten mennesker med slike oppholdstillatelser perioder uten formelt lovlig opphold i riket.

Stortinget har tidligere advart mot en omfattende bruk av begrensede tillatelser, fordi det gir usikkerhet om fremtid i Norge og hemmer integrering (Ot.prp. nr. 75 (2006–2007), pkt 3.6.4.1). Slike midlertidige oppholdstillatelse gir dessuten sterke begrensninger på den enkeltes mulighet til å ta ansvar for seg selv. Uten anerkjent identitet får de ikke Bank-ID, kan ikke ta førerkort, åpne bankkonto for regulær lønnsinnbetaling med skattetrekk eller motta digital helseinformasjon.

Flere har imidlertid pekt på at problemet med udokumenterbar identitet bør være mulig å løse for å unngå å påføre lengeværende en oppholdsstatus med sterke begrensninger og ytterligere usikkerhet om egen situasjon i Norge. Både skattedirektør Nina Schanke Funnemark og hennes forgjenger, nåværende NAV-direktør Hans

Christian Holte, har argumentert for å innføre et nasjonalt ID-kort også for utlendinger med usikker identitet fra hjemlandet, for å sikre full samfunnsdeltakelse for alle med rettigheter og plikter i Norge. Holte påpekte allerede i 2019 flere problemer ved at mennesker med lovlig opphold ikke har slik mulighet, og at utenlandske statsborgere med rettigheter og plikter i Norge derfor må kunne identifisere seg med et biometrisk gjenkjennelig ID-bevis.

Uansett beveggrunn for å være i riket, så vet vi at lengeværende asylsøkere er en sammensatt gruppe. Det er ikke gitt at alle skal få varig opphold. Dette kan imidlertid ikke stå i veien for å finne gode og verdige løsninger for de som er mest sårbare, og gi dem en bedre livssituasjon så lenge de er her.

Jeg ber regjeringen gå konstruktivt inn i de mange permanente utfordringene den nye engangsordningen ikke løser. Jeg mener at situasjonen kaller på en fornyet gjennomgang, vilje til utvidelse av ordningen, vilje til å vurdere nye krav til identifikasjon, samt initiativ til andre humanitære tiltak overfor dem som ikke berøres av engangsløsningen.

I den sammenheng vil jeg også, som Bispemøtet tidligere har uttrykt, be regjeringen om å sikre ureturnerbare asylsøkere rett til grunnleggende helsehjelp. Rett til helsetjenester må ta utgangspunkt i individets medisinske og psykologiske behov, ikke i innvandringsregulerende hensyn. Vi vet at mange ureturnerbare asylsøkere er i en svært vanskelig situasjon, og vi vet hvor viktig det er for mennesker å ha tilgang til grunnleggende helsetjenester – noe det siste halvannet året med all tydelighet har vist oss.

Situasjonen med lengeværende, ureturnerbare asylsøkere reiser flere grunnleggende spørsmålsstillinger og inneholder mange dilemmaer. Men vi må som samfunn forholde oss til det faktum at disse menneskene har levd i Norge i svært lang tid, og ikke kan returnere til sine hjemland. Deres humanitet og menneskeverd kaller på vårt ansvar, og jeg håper regjeringen evner å finne gode politiske løsninger som ivaretar menneskeverdet og helsen til denne svært sårbare gruppen som lever midt iblant oss.

Olav Fykse Tveit,

Preses i Bispemøtet for Den norske kirke